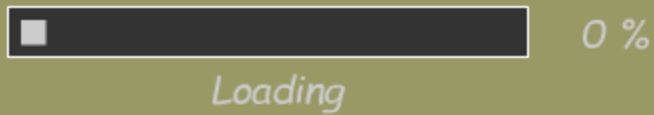

Voda - koloběh vody a vodní bilance

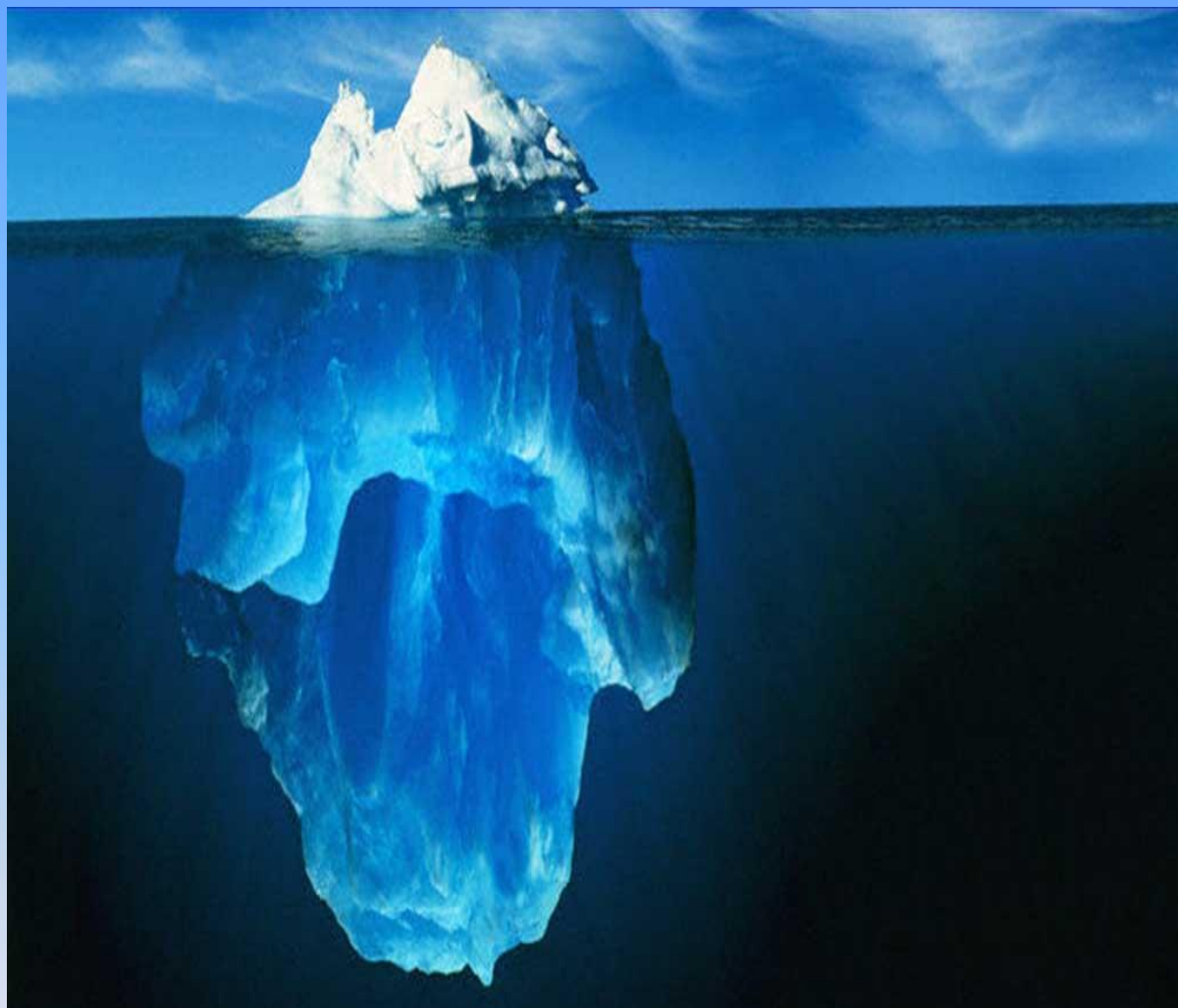
Voda na Zemi

Sladkovodní zásobníky

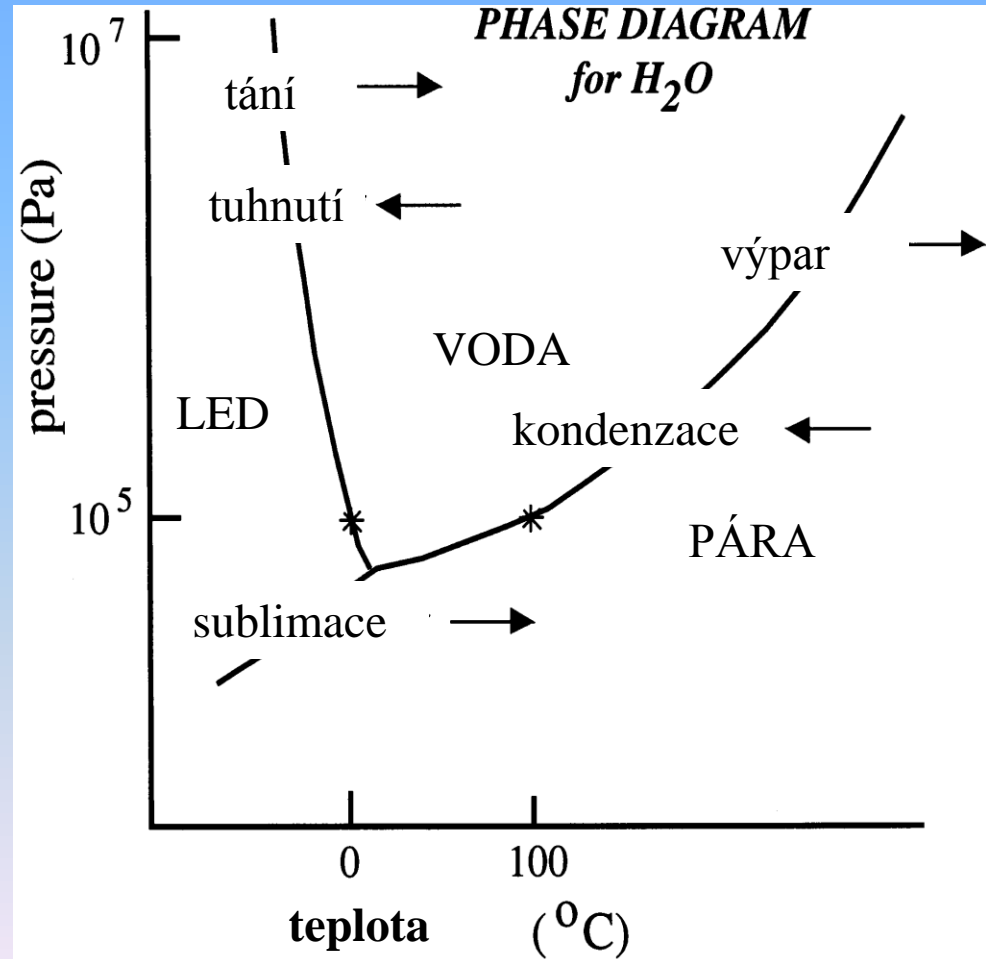
- ledovce (více jak 2/3!)
- půda (22,22%)
- jezera (0,33%)
- atmosféra (0,03%)
- řeky (0,003%)

- světové sladkovodní zásoby jsou především v půdě a polárních ledovcích
- při rozpuštění všech ledovců na planetě by stoupla hladina oceánů asi o 90 m

Voda

- má tři skupenství
 - v atmosféře i půdě všechny tři
- pokrývá asi 70 % zemského povrchu
- množství vody na naší planetě je konstantní
- dostupnost vody ne!

0 %

Loading

Voda

- voda se neustále pohybuje
- pohyb vody = koloběh vody
- vrací se zpět do oceánů, v případě, že ne **ročně** by poklesly asi o 1 m
- tuto vodu **není** možné pít, využít v zemědělství, průmyslu = vysoký obsah solí
- při výparu sůl zůstává v oceánu

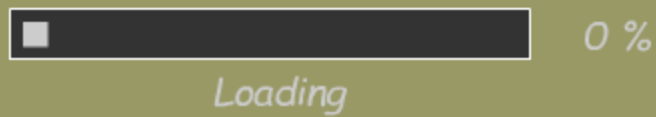
Voda

- **ve vzduchu**
 - vlhkost vzduchu (charakteristiky)
 - kapalina (oblaka, srážky)
 - led (oblaka, srážky)
- **v půdě**
 - vlhkost půdy
 - gravitační
 - kapilární
 - hydroskopická
 - podzemní
 - artézká

Fyziologický význam

- **nedostatek v půdě brání**
 - využití živin (rozpouští - absorbce)
 - omezuje vývoj mikroflóry
 - zpomaluje biologické procesy – rozklad organické látky
 - napomáhá větrné erozi
 - brání zvětrávání

Voda na Zemi

Koloběh vody (hydrocyklus)

část 1 - atmosféra

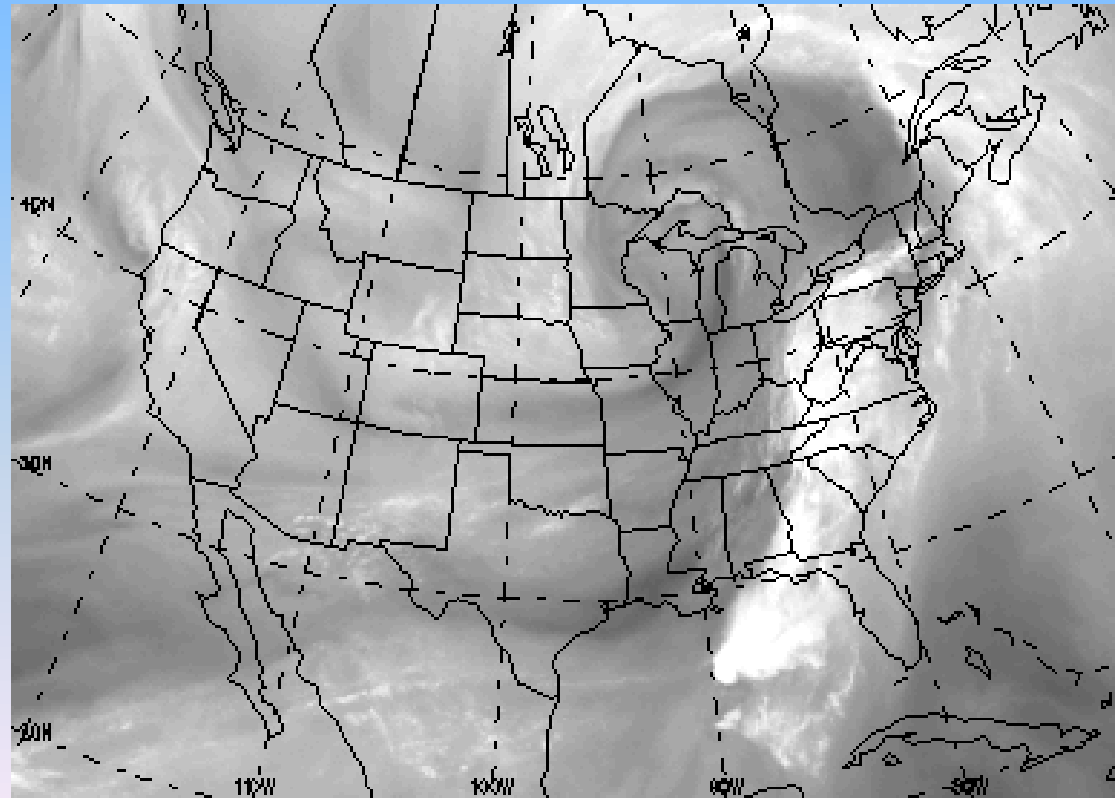
- vyvolán sluneční energií
- část v atmosféře
 - vodní pára
 - kondenzace
 - srážky
 - přírodní
 - umělé

Vodní pára

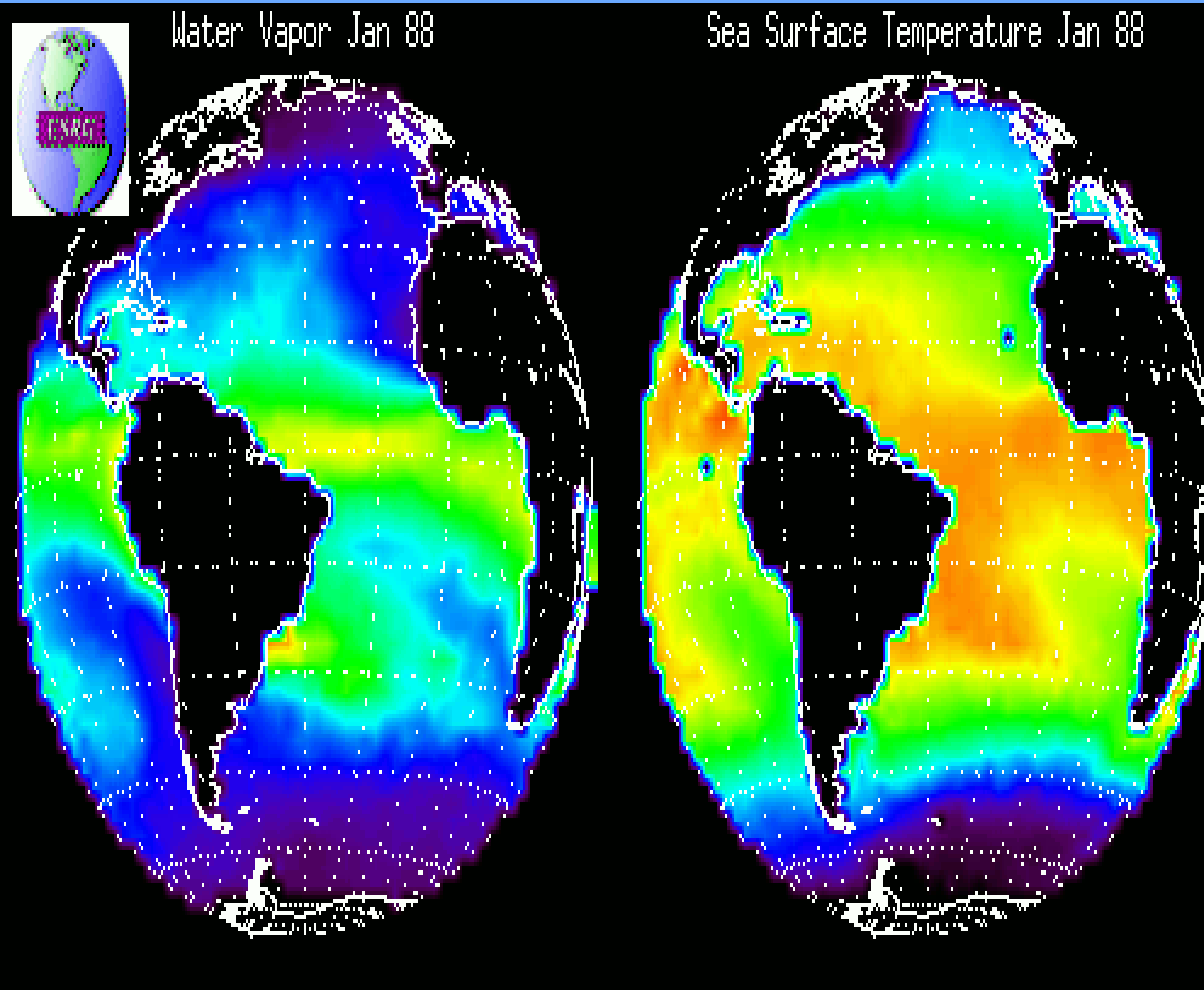
- nejvíce vody transportováno vodní parou
- je neviditelná pro VIS ne pro WV
- družice mohou sledovat

Světlé oblasti – více
vlhkosti

Tmavé – suchý
vzduch

Zdroje vlhkosti vzduchu

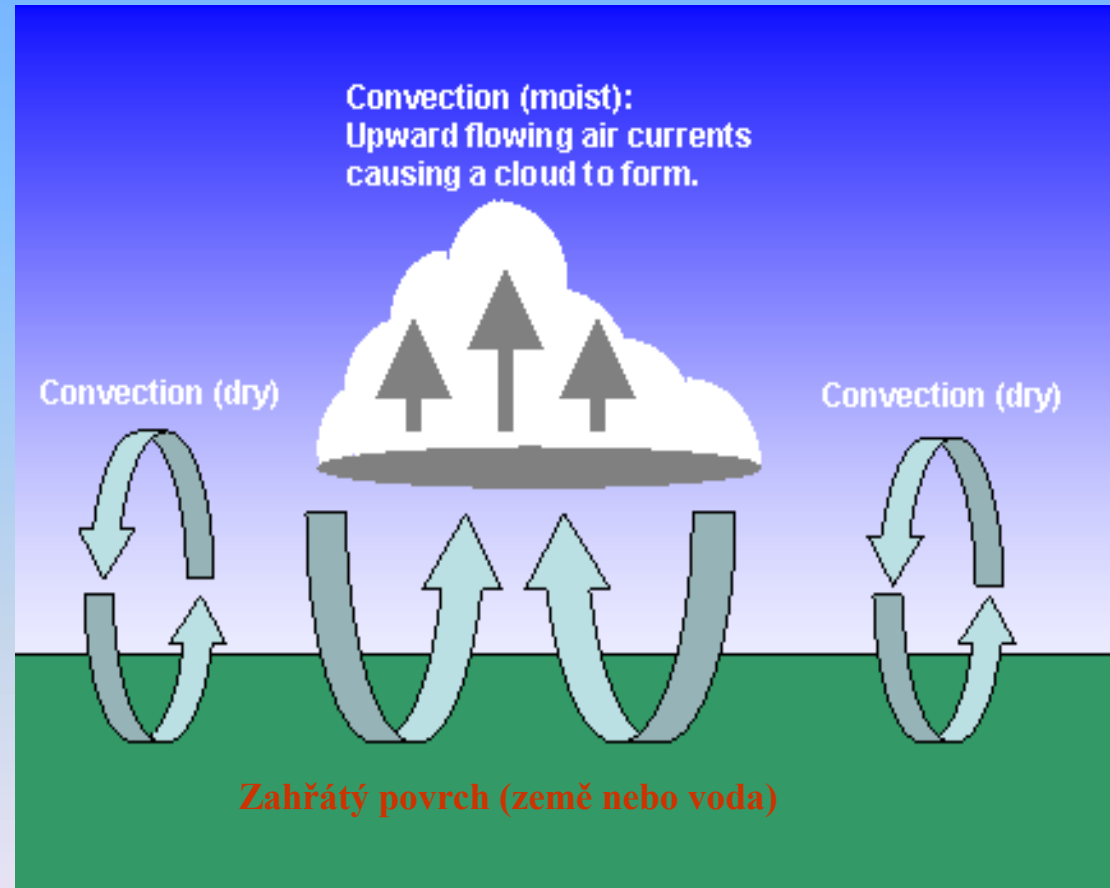

tropy

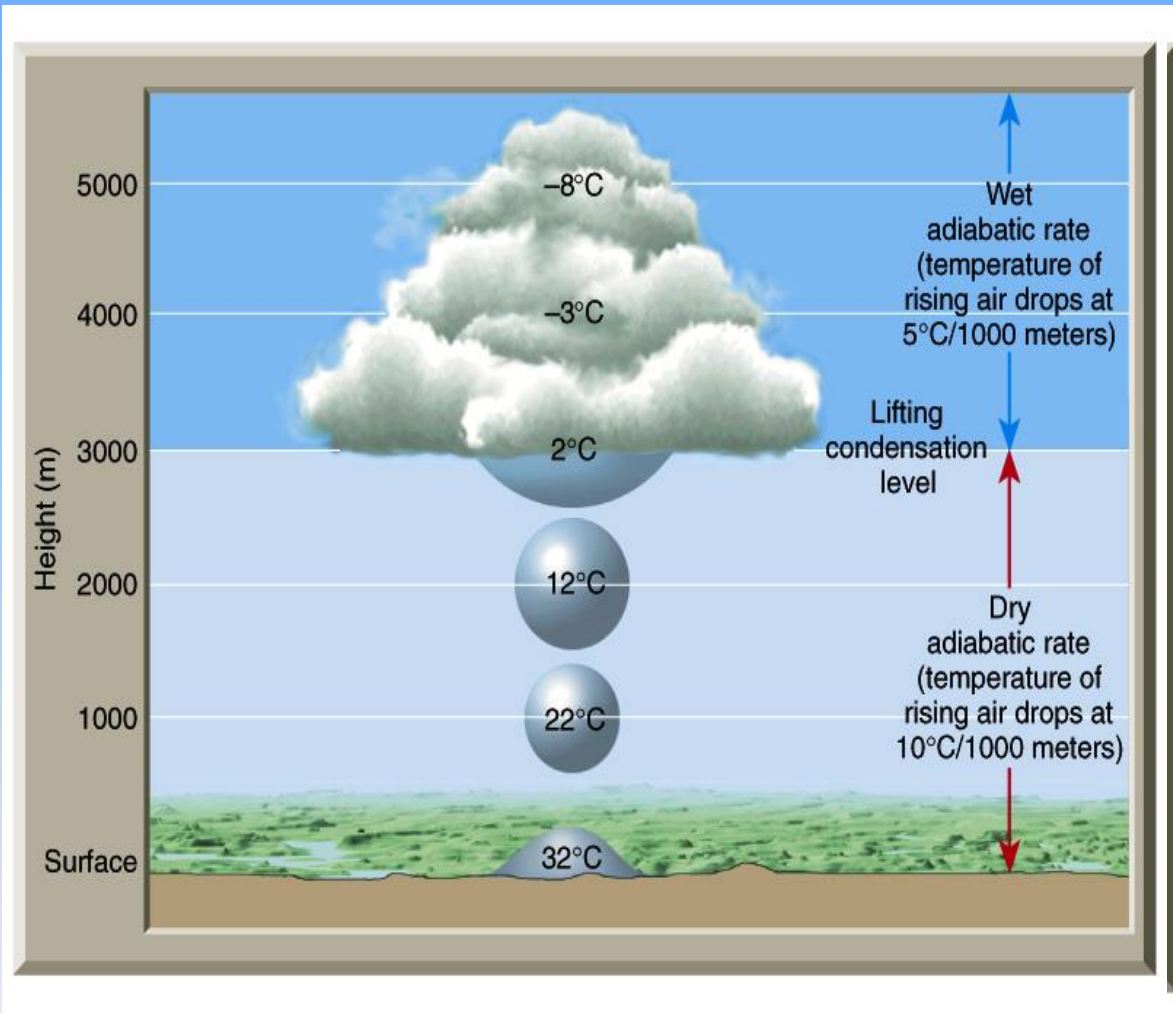
výpar závisí na vlastnostech povrchu dále R_{net} , T , u , a RH (energii, teplotě, rychlosti větru a vlhkosti vzduchu)

Kondenzace

- teplý vzduch stoupá
- tento proces je konvekce
- ochlazuje se a sytí se vodní parou
- adiabatický efekt

Adiabatický gradient

Suchoadiabatický
1,0°C/100 m

Nasyceně
adiabatický
0,5°C/100 m

Hladina kondenzace:

$$h_k = 122 (\tau - t)$$

Konvekce - Kondenzace - Oblaka

- kondenzační hladina
- jiné způsoby vzniku oblaků
 - konvergence
 - atmosférické fronty

„Srážková oblaka“

Srážky

Druhy srážek

přírodní

déšť

sníh

ledová zrna

kroupy

rosa, jiní...

umělé

závlahy

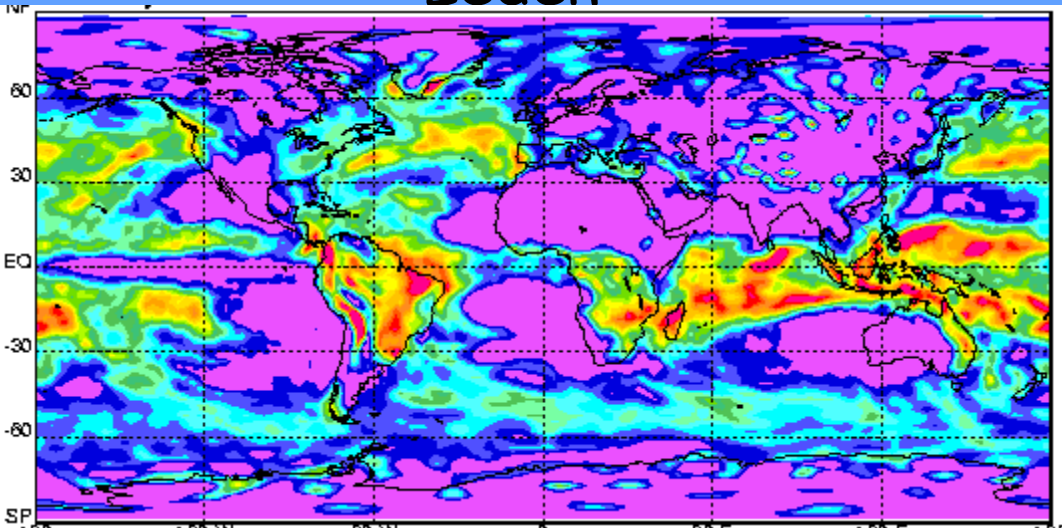

Déšť'

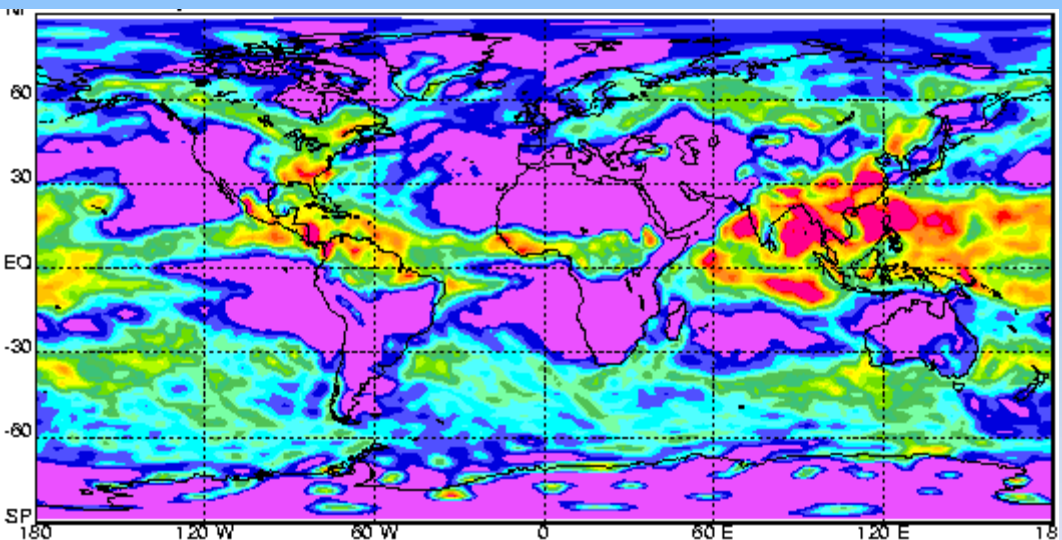

- velikost kapek v průměru větší než 0.5 mm
- rychlost 8 m/s

Leden

červenec

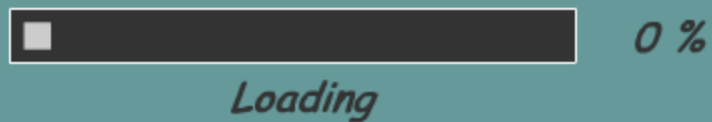

Srážky (mm/měsíc)

- vlhká oblast nad tropy
- sezóní výkyvy (N/S)
- monzuny!!
- Extrémně suché subtropické vyšší nad. výšky
- „střední“ zem. šířky mají více letních srážek

Rozložení srážek na Zemi

Sníh

- nižší teploty
- podstatně nižší pohyblivost
- může se akumulovat
- při tání = runoff

Závlahy

- doplňková
- hnojivá
- speciální (např. protimrazová)

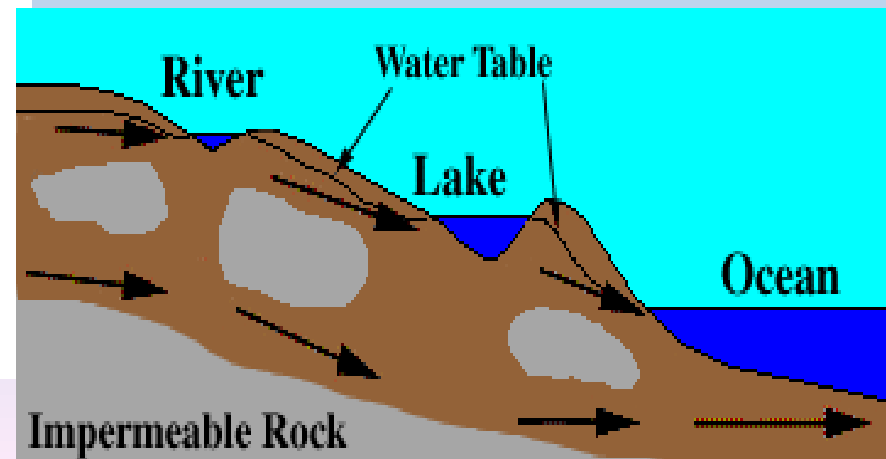
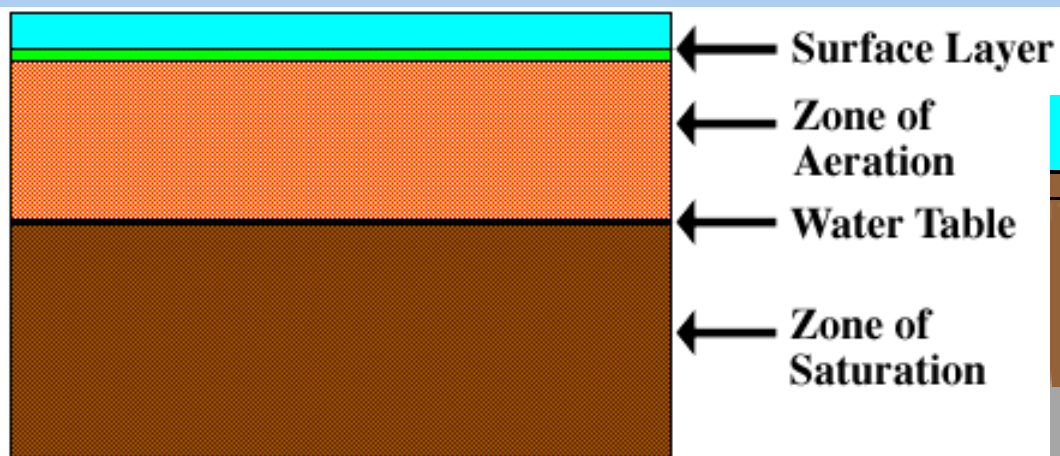
Koloběh vody (hydrocyklus)

- část 2 země

- **infiltrace**
- **runnof**
- **podzemní odtok**
- **evaporace**
- **transpirace**
- **evapotranspirace**

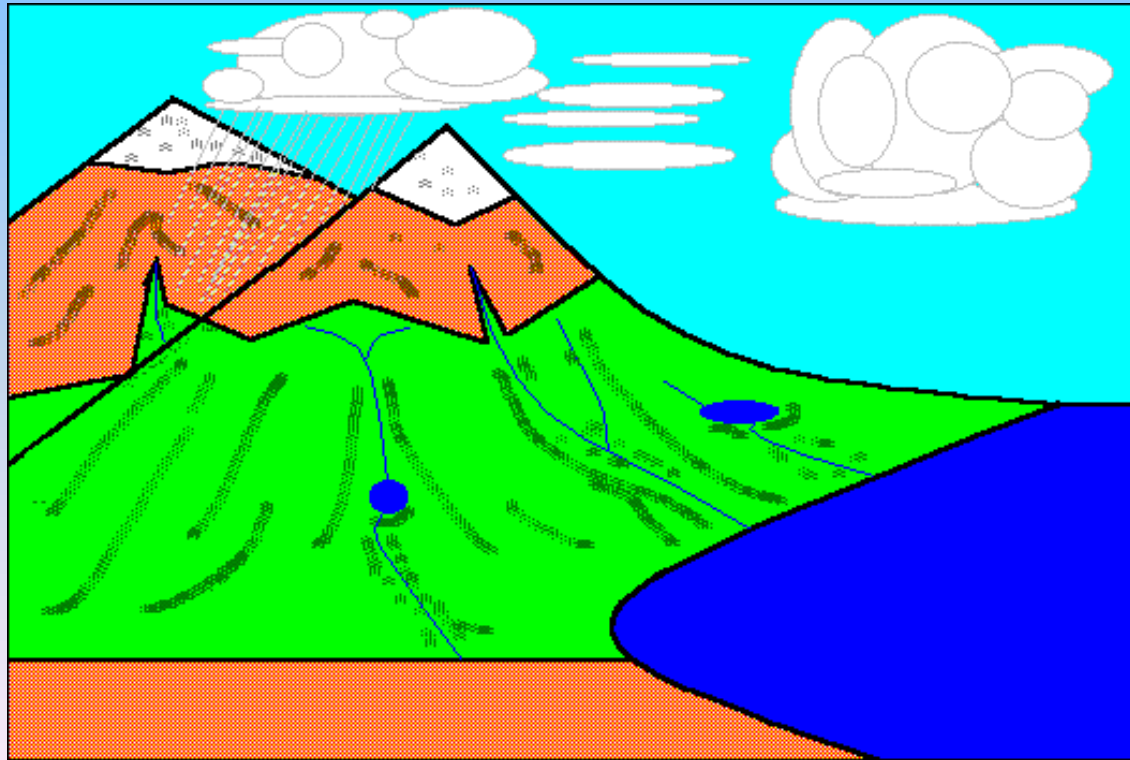
Infiltrace

- půda (v závislosti na místních podmínkách) umožňuje pohyb vody do podloží
- je to fyzikálně podmíněno -> poréznost půdy, hloubka půdy, saturační hladina a vlhkost půdy
- při bouřkách srážky převyšují infiltrační kapacitu
- periody žádných a nízkých srážek zvyšují infiltrační kapacitu
- Podzemní voda se může pohybovat a dokonce vytékat na povrch

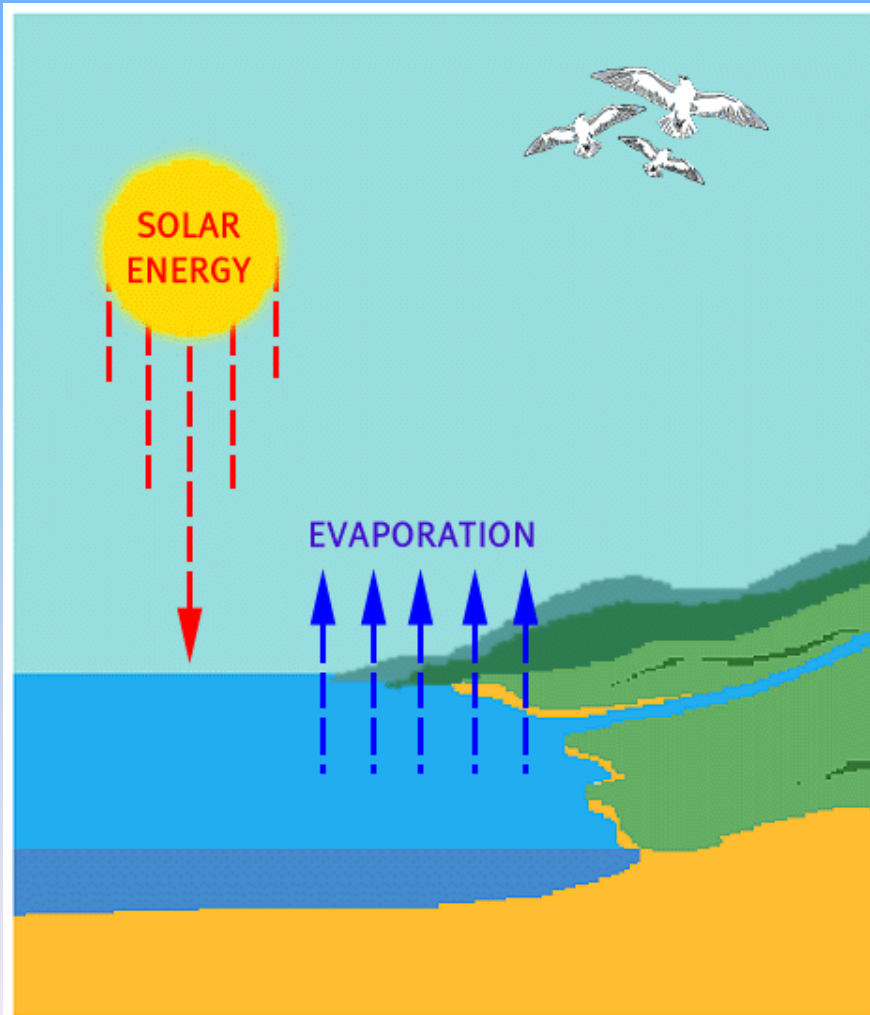

Povrchový odtok

- Pokud srážky převýší infiltrační schopnost (půda je nasycena)
- Voda se pohybuje po povrchu
- velká rychlost!
- Je to pohyb zpět do oceánů
- I ten nejmenší potůček - oceán

Evaporace

- přeměna kapalného na plynné skupenství
- jedná se o pohyb vody do atmosféry

Evaporace a energie

2500 J na 1 g
vody

86% vody se vypaří z
oceánů

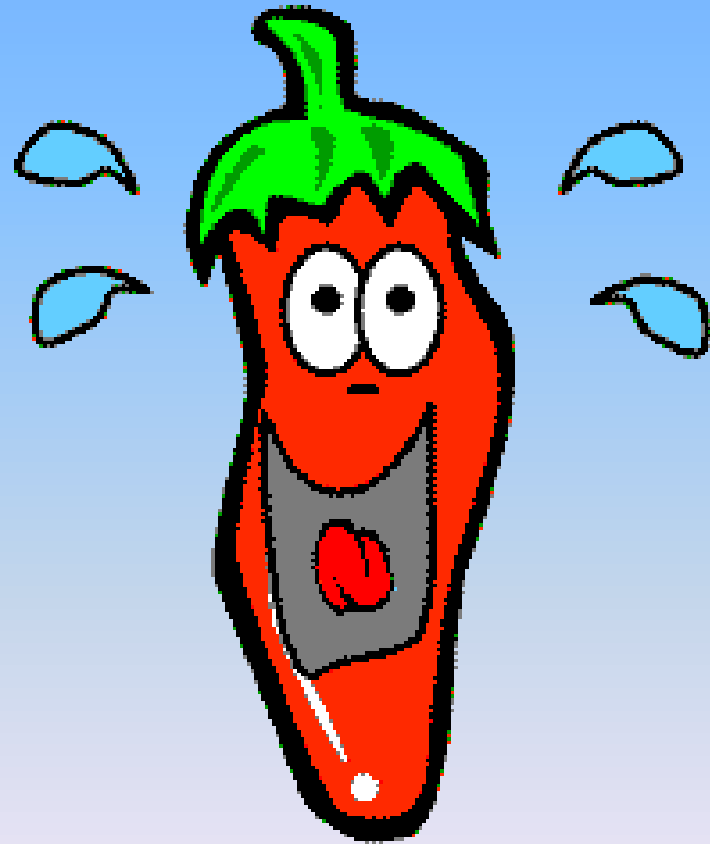
14% z pevnin (včetně
vegetace)

- vítr přesunuje vzduch
včetně molekul vody

Transpirace

- výdej vody rostlinou
- je řízena
 - rozdílem napětí vodní páry v listu a ve vzduchu
 - relativní vlhkostí vzduchu
 - teplotou listu
- má význam i jako teplotní regulace
- je to „motor“ života rostliny – umožňuje fotosyntézu
- přináší živiny

Hodnocení transpirace - veličiny

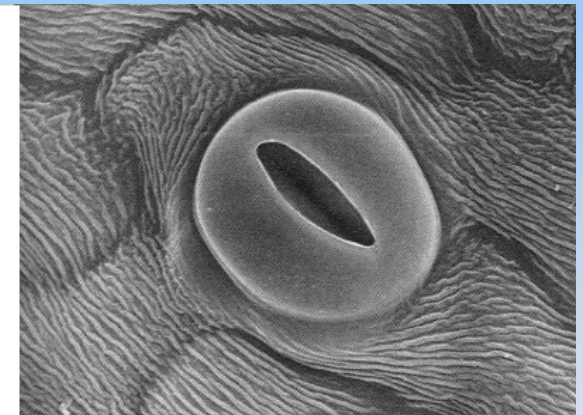
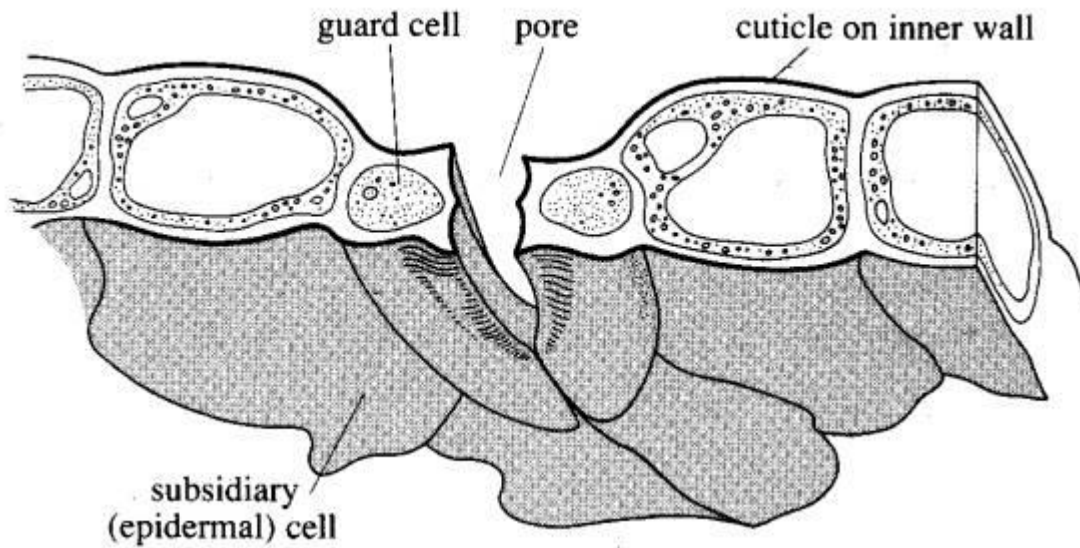
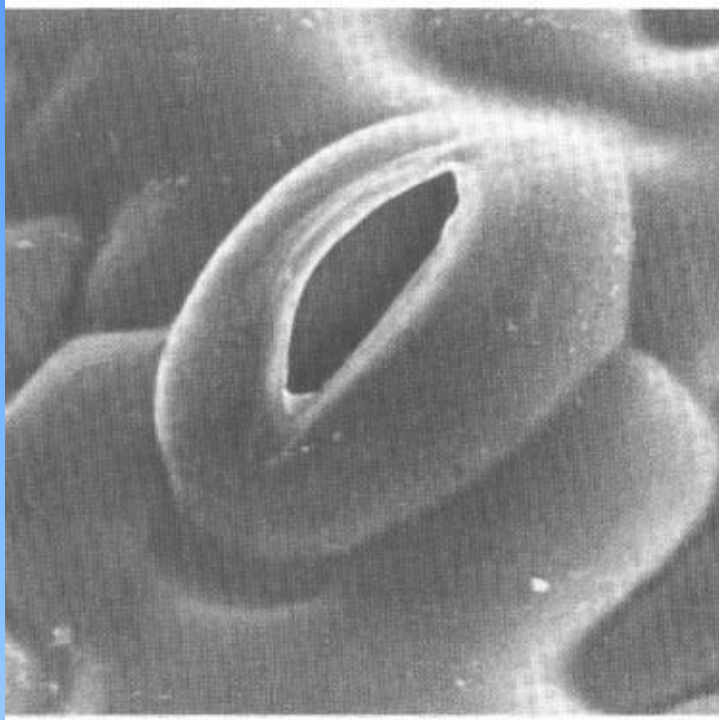
➤ Rychlost transpirace:

množství vytranspirované vody za čas na určitou plochu

($\text{g}\cdot\text{m}^{-2}\cdot\text{hod}^{-1}$ nebo $\text{g}\cdot\text{g}^{-1}\cdot\text{hod}^{-1}$)

➤ Transpirační koeficient: ($\text{g}\cdot\text{g}^{-1}$) množství vytranspirované vody (g), potřebné na tvorbu 1g sušiny

- obilí 500-650
- luskoviny 700-800
- brambory a řepa ≈ 500
- C4 rostliny 220-350

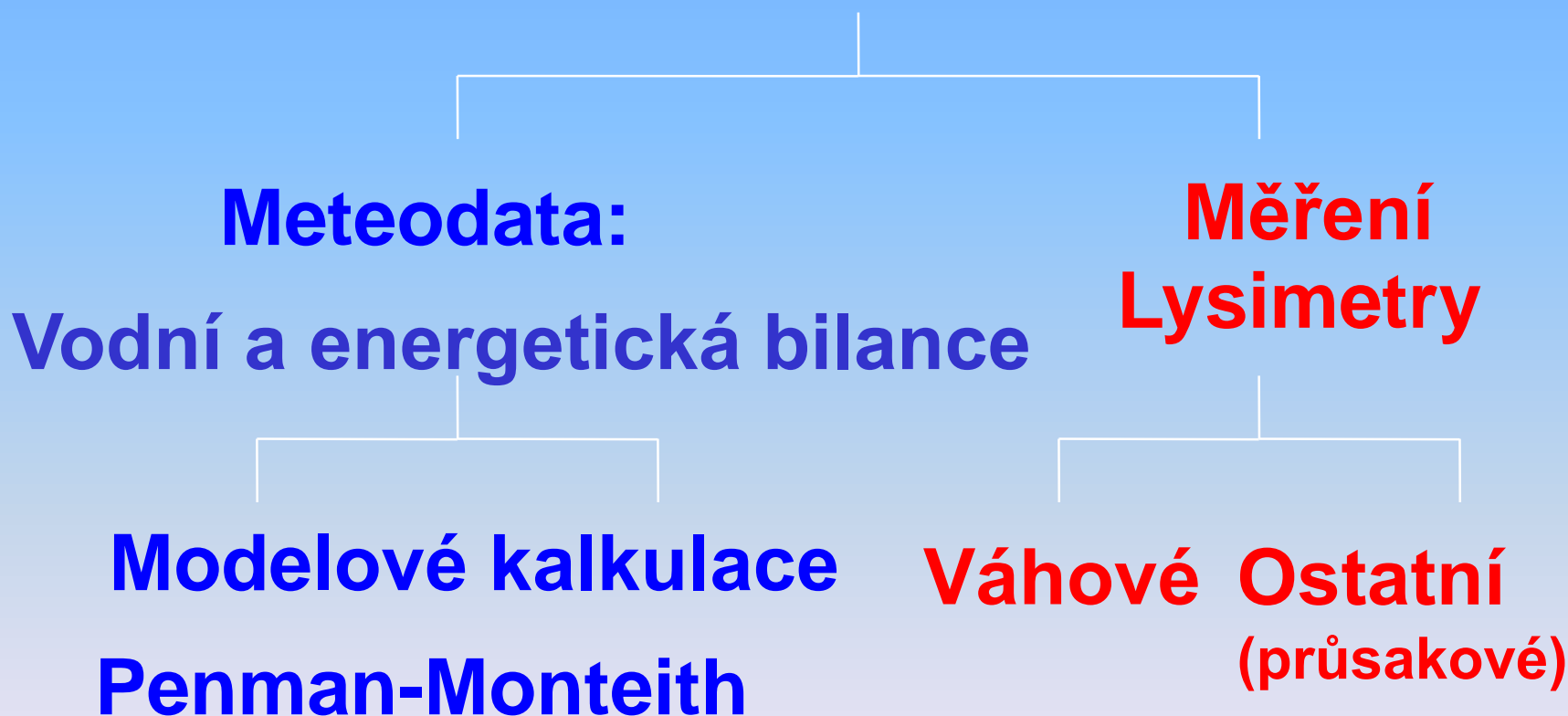
Photomicrograph of leaf surface showing one of the stomata.
Dr. Jeremy Burgess/Science Photo library (after: Dingman, 1994)

Evapotranspirace

- Shrnuje všechny procesy vracející vodu do atmosféry
 - - **evaporaci**: přímá přeměna vody z vody, půd, sněhu a ledu
 - - **transpiraci**: přeměna vody z živých (rostlinných) organismů
 - - **intercepce** (v podstatě často brána jako evaporace)
-
- Potenciální
 - Aktuální
-
- Jak můžeme aktuální EVAPOTRANSPIRACI stanovit??
-
- Na základě vodní bilance
 - Energetické bilance
 - Kombinací obou metod (PM)

Jak určit evapotranspiraci??

Evapotranspirace

Evapotranspirace

- **Metoda vodní bilance:**

$$\Delta S = (I + R + U) - (D + RO + ET)$$

- ΔS = retence půdy

- I, R = závlahy & srážky

- U = kapilární zdvih

- D = infiltrace (průsak do podzemní vody)

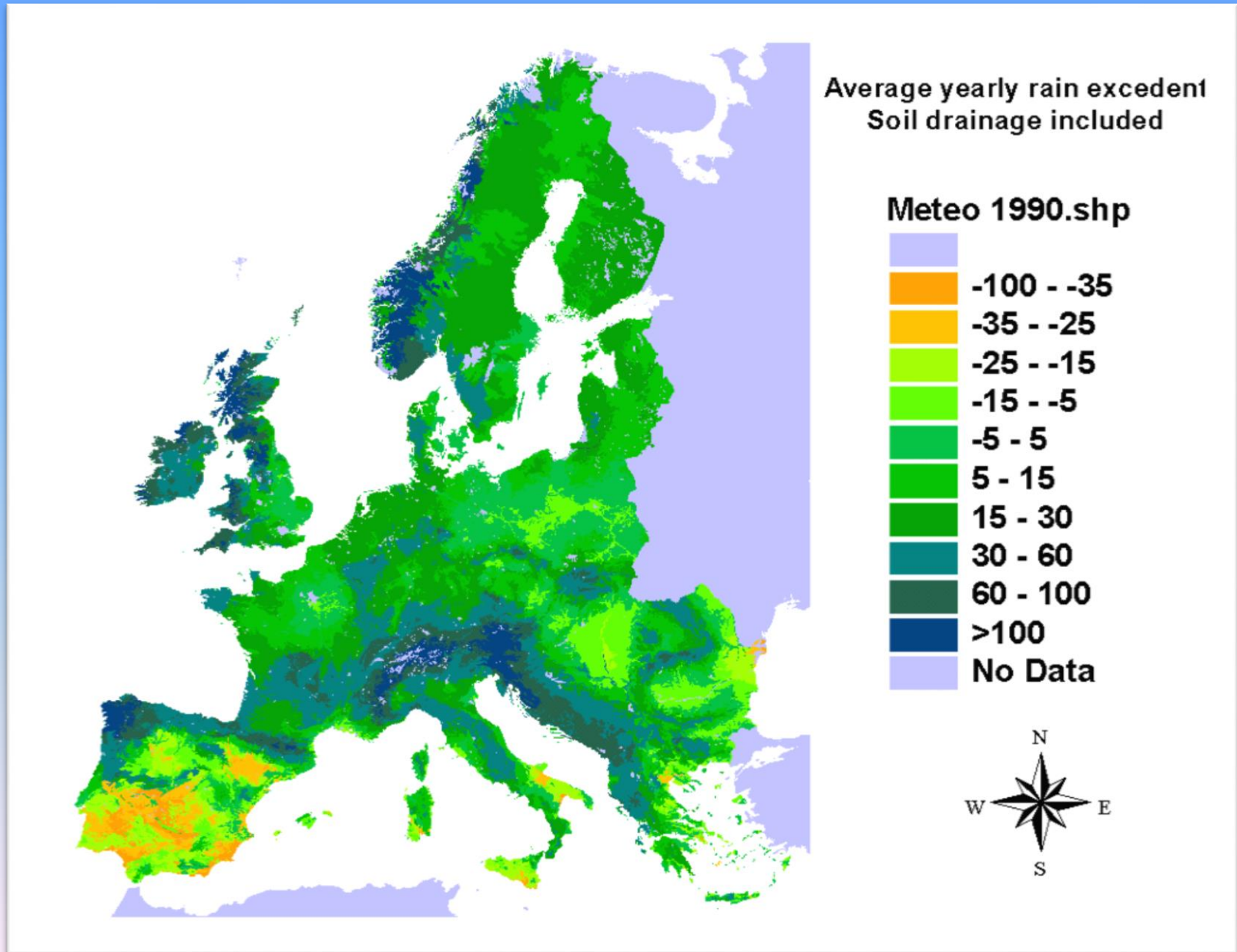
- RO = Runoff (povrchový odtok)

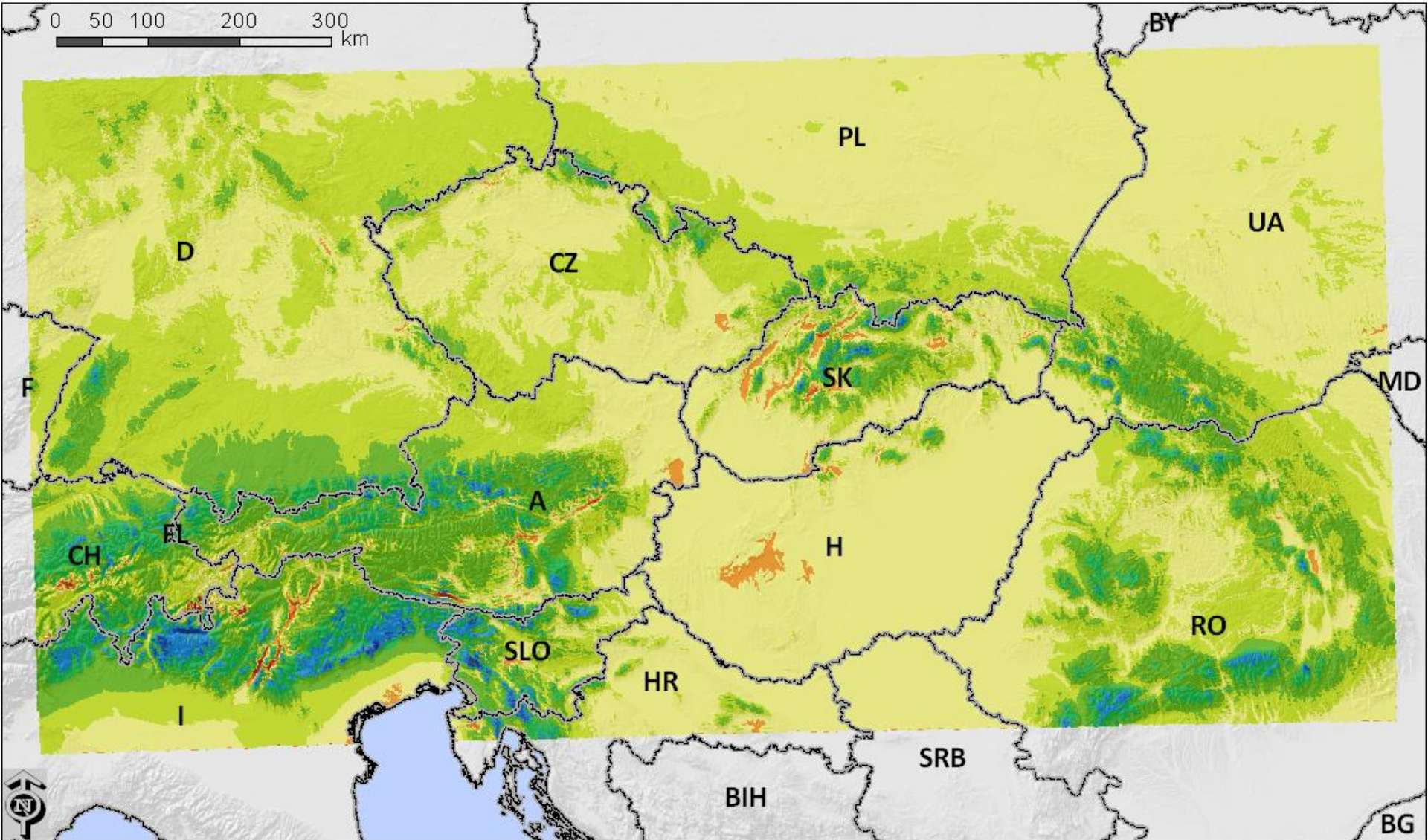
- ET = Evapotranspirace

Klimatologická vodní bilance

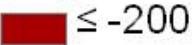
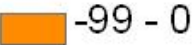

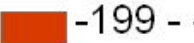
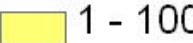

- **Bilance = $R - (E_{Tr} + RO + D)$**
 - **R = srážky**
 - **D = infiltrace (průsak do podzemní vody)**
 - **RO = Runoff (povrchový odtok)**
 - **E_{Tr} = Evapotranspirace referenční (*její dosažení by zajistilo optimální dostupnost vláhy pro růst rostlin*)**

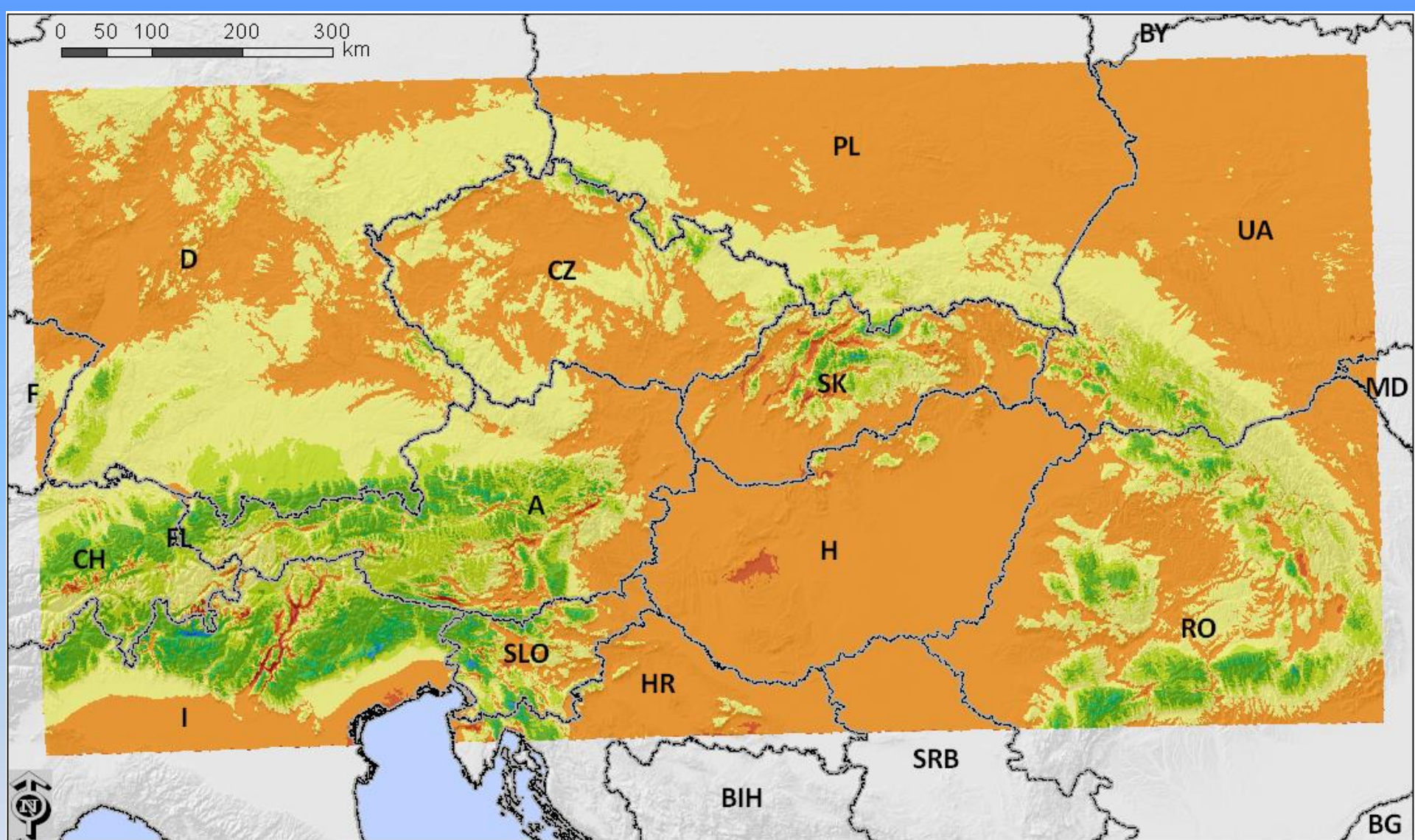
Klimatologická vodní bilance Evropy (rok)

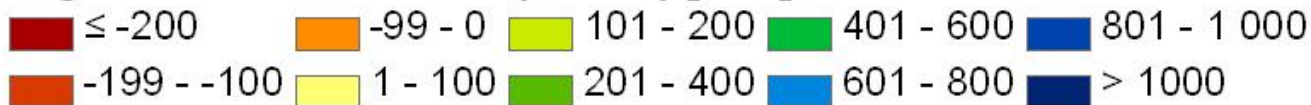

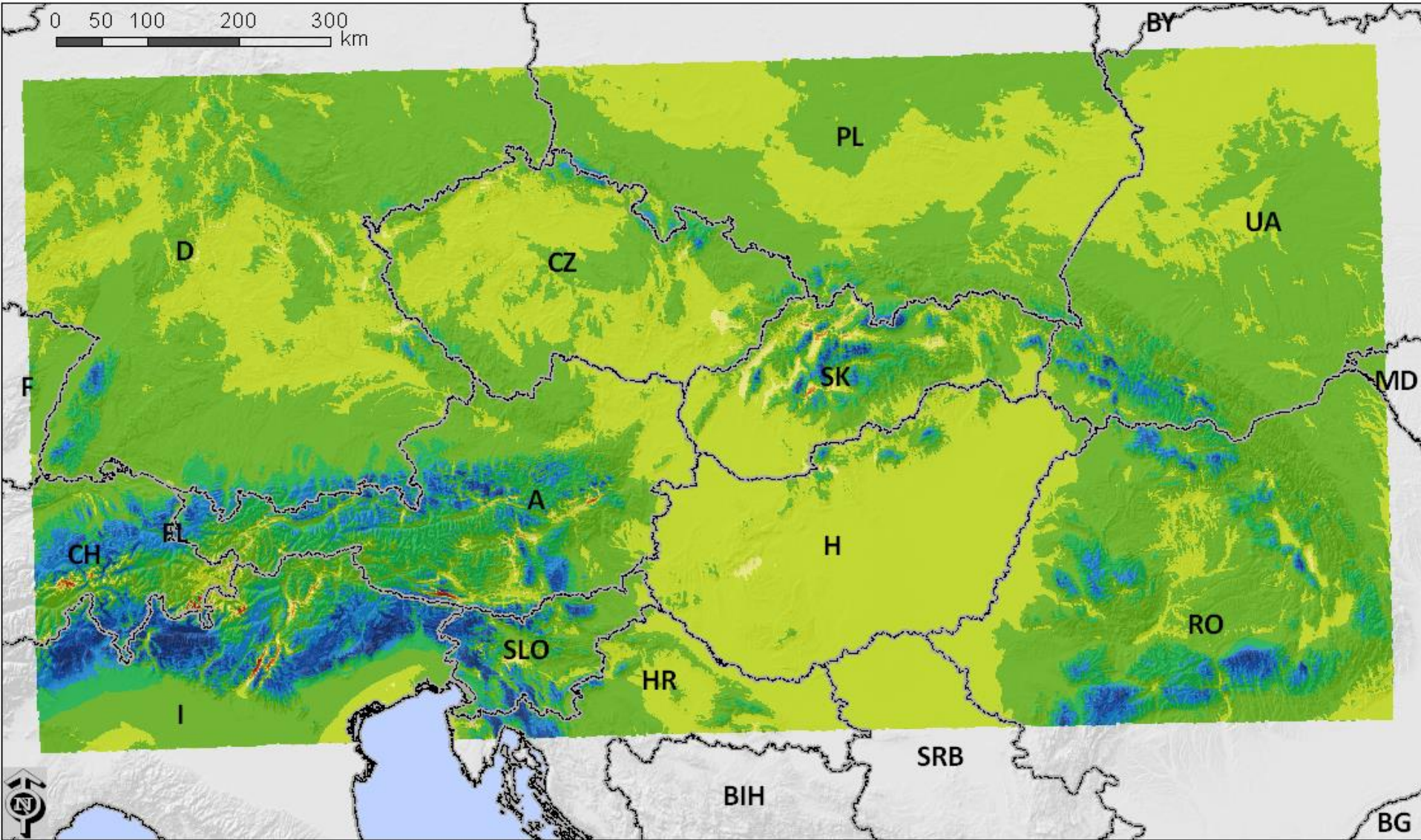
Legend: Water Balance (IV - VI) [mm] - Present

≤ -200	-99 - 0	101 - 200	401 - 600	801 - 1 000
-199 - -100	1 - 100	201 - 400	601 - 800	> 1000

Legend: Water Balance (IV - VI) [mm] 5th Percentile - Present

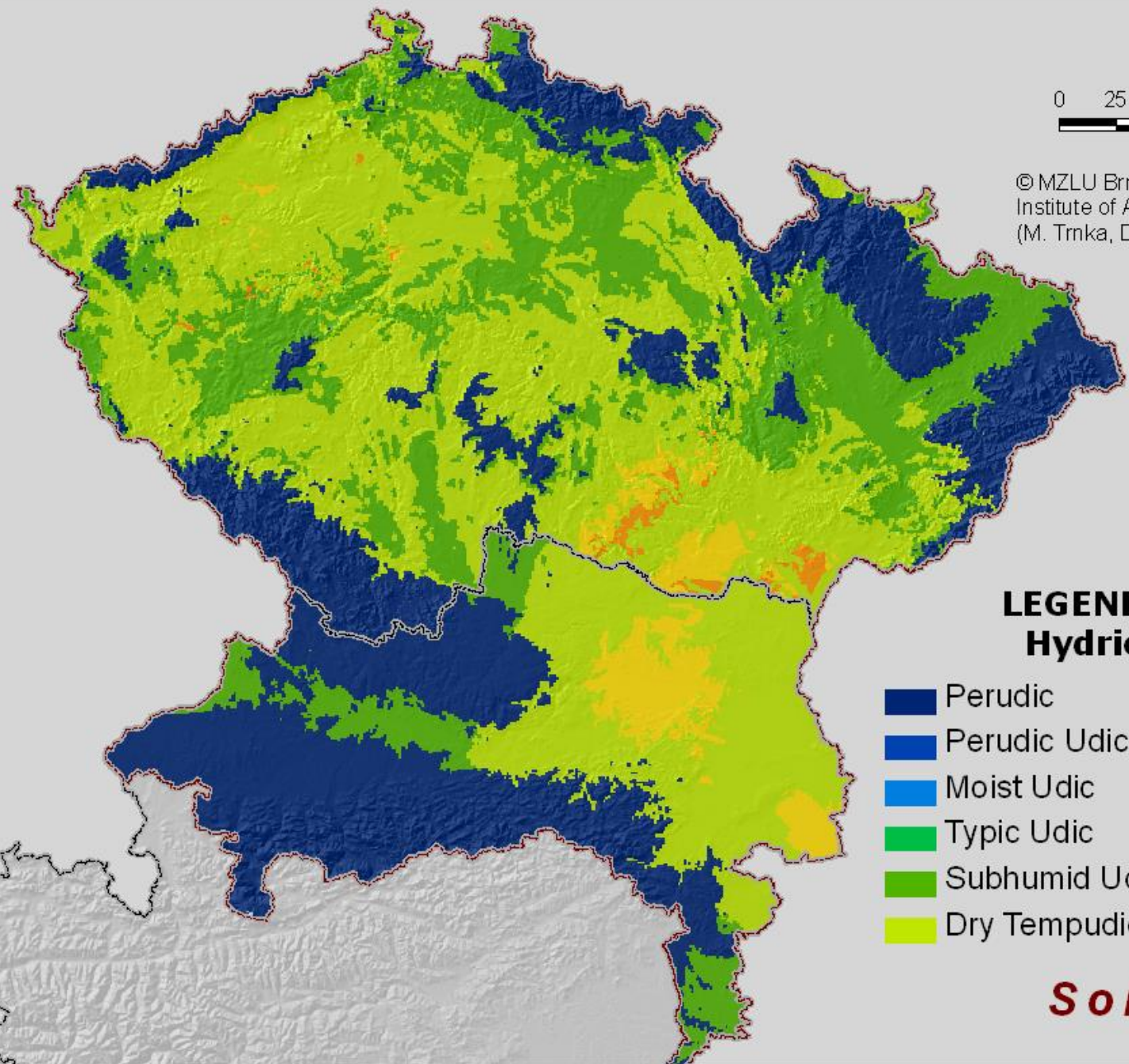

Legend: Water Balance (IV - VI) [mm] 95th Percentile - Present

Red	≤ -200	Orange	-99 - 0	Light Green	101 - 200	Green	401 - 600	Dark Blue	801 - 1 000
Dark Orange	-199 - -100	Yellow	1 - 100	Medium Green	201 - 400	Light Blue	601 - 800	Dark Blue	> 1000

© MZLU Brno, 2008
Institute of Agrosystems and Bioclimatology
(M. Trnka, D. Semerádová, Z. Žalud)

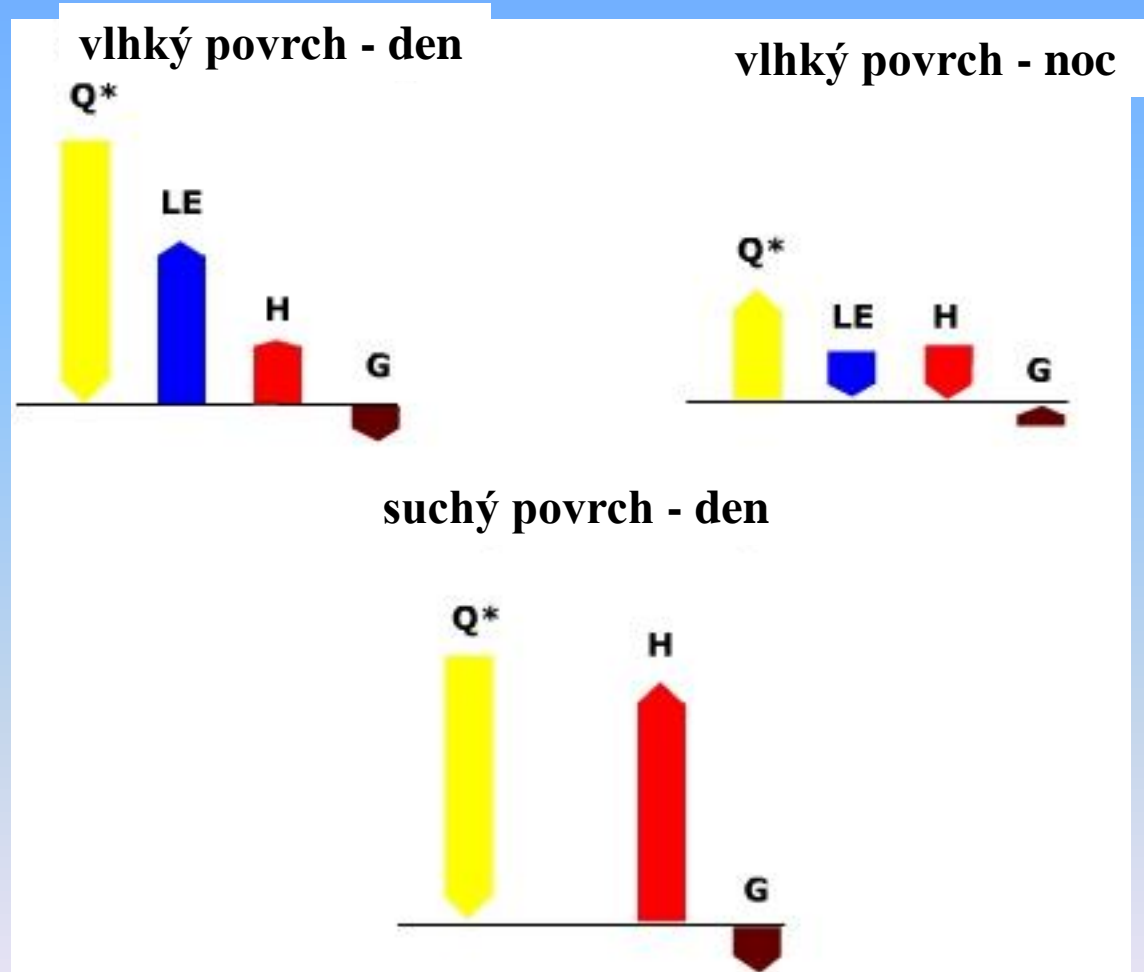

LEGEND: Present Hydric Regime

Perudic	Wet Tempustic
Perudic Udic	Typic Tempustic
Moist Udic	Typic Xeric
Typic Udic	Dry Xeric
Subhumid Udic	Weak Aridic
Dry Tempudic	Typic Aridic

SoilClim

Evapotranspirace

Metoda energetické bilance:

$$Be = Q \pm LE \pm H \pm G$$

Q = radiální bilance

LE = evapotranspirace

H = tok tepla do atmosf.

G = tok tepla do půdy

Evapotranspirace

Výpočet

Penman – Monteith – aktuální EP

$$EP = \frac{\Delta (R_n - G) + \rho_a c_p \frac{(e_s - e_a)}{r_a}}{\Delta + \gamma \left(1 + \frac{r_s}{r_a} \right)}$$

R_n = radiační bilance nad povrchem

G = tok tepla do podloží

e_s = tlak nasycených vodních par

e_a = aktuální tlak vodních par

e_s - e_a = sytostní doplněk

Δ = funkce závislosti nasycení vodních par na teplotě

γ = psychrometrická konstanta

ρ_a = hustota vzduchu

c_p = specifické teplo vzduchu

r_s = odpor (resistence) porostu

r_a = aerodynamický odpor (resistence)

MJ m⁻² J⁻¹

MJ m⁻² J⁻¹

kPa

kPa

kPa

kPa⁻¹°C

kPa⁻¹°C

kPa⁻¹°C

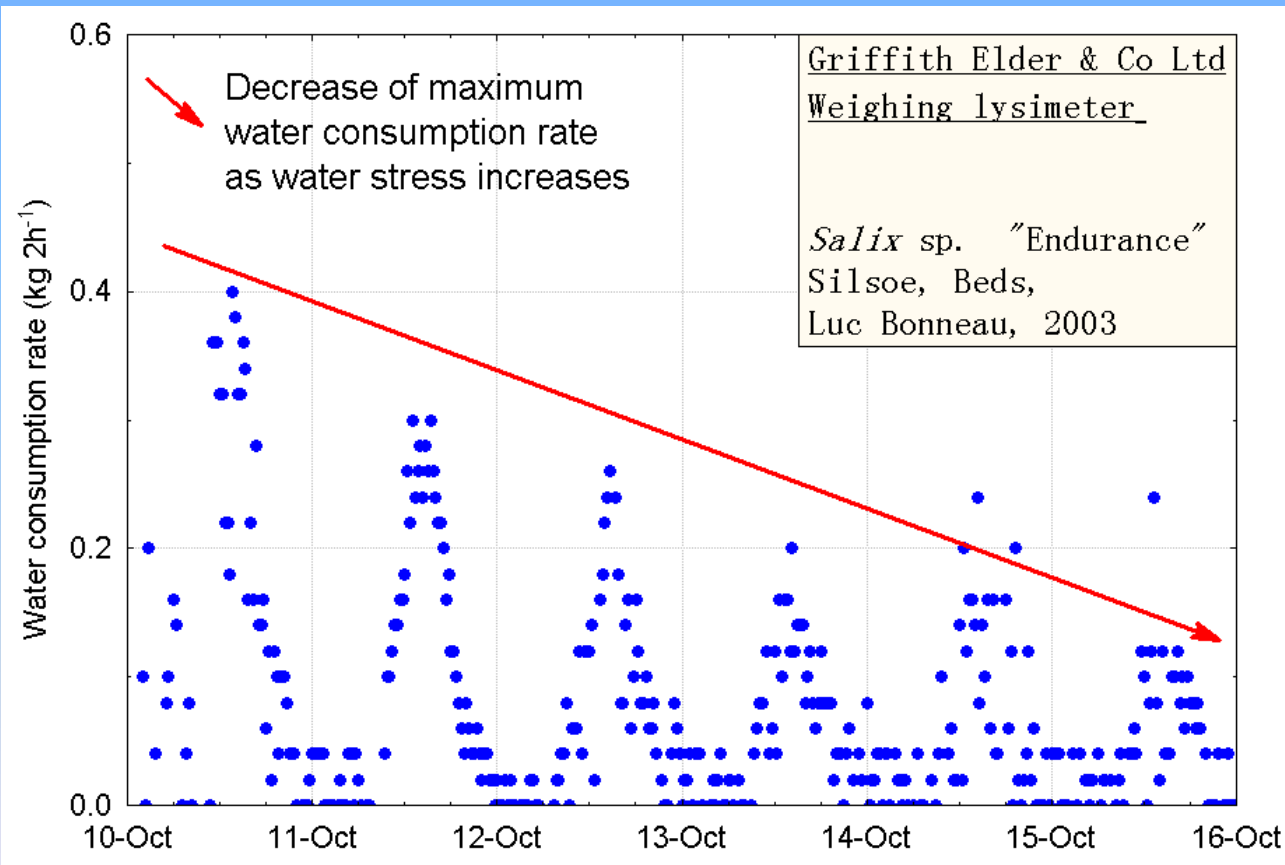
kPa⁻¹°C

s m⁻¹

s m⁻¹

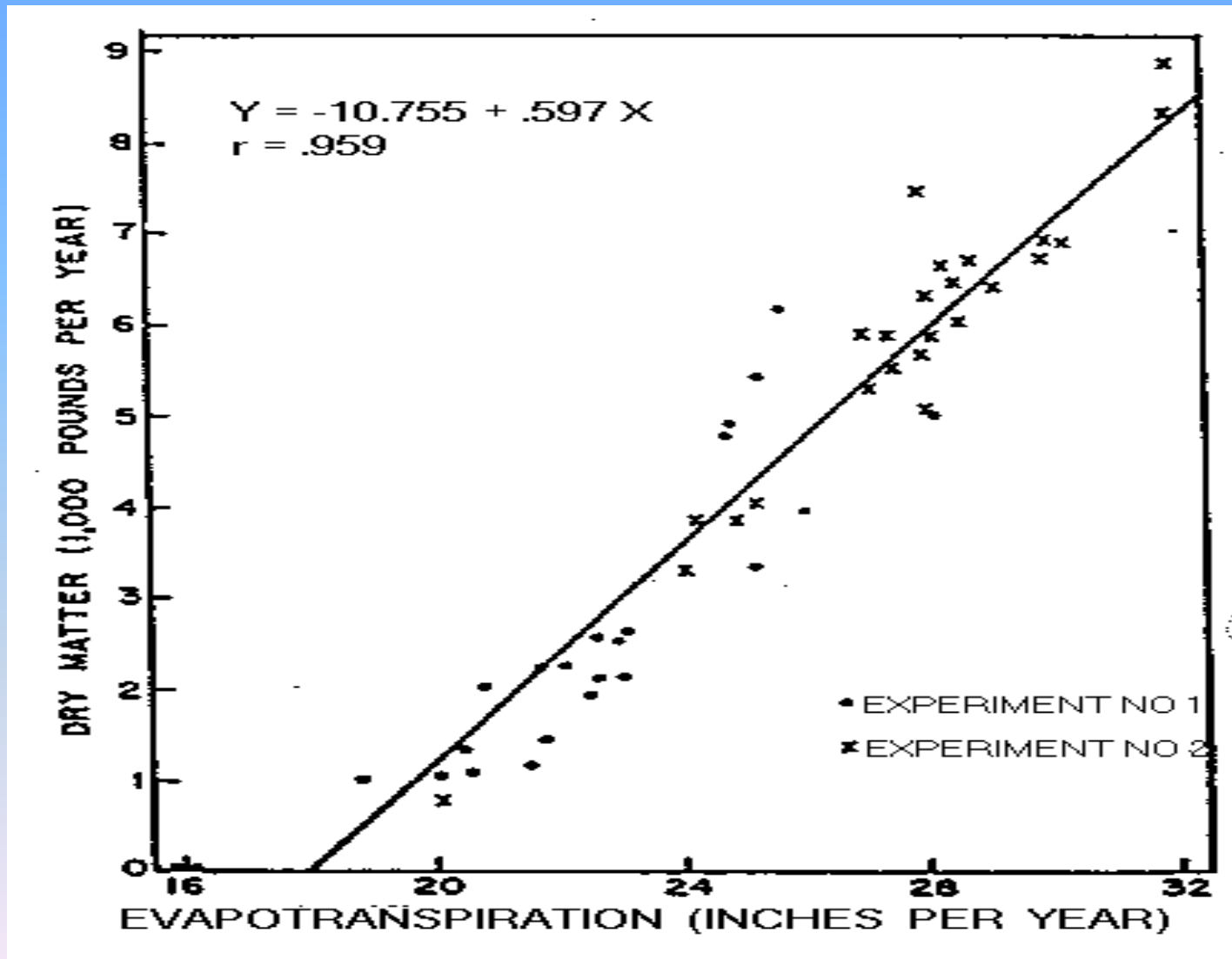

Lysimetr - výsledky

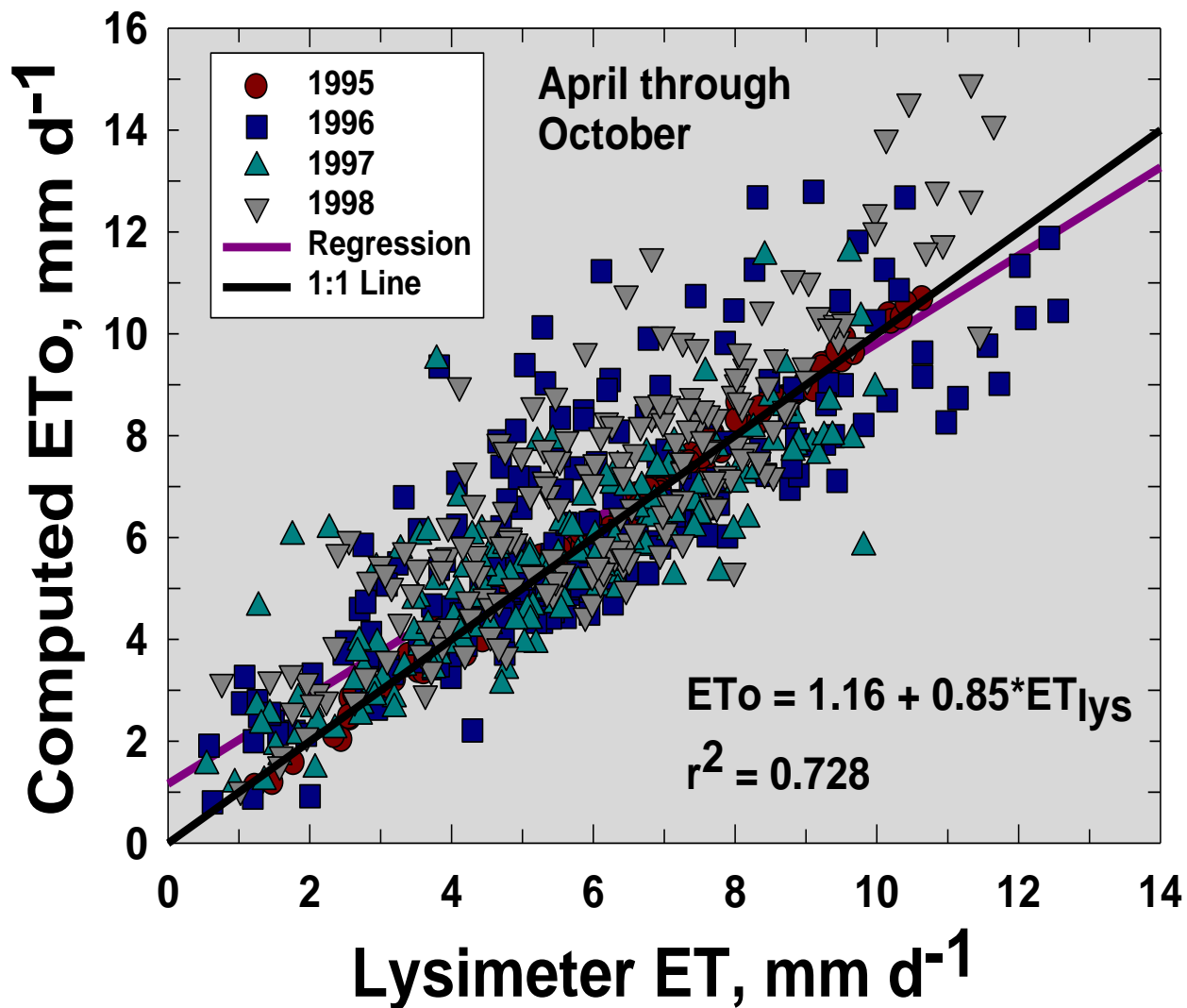

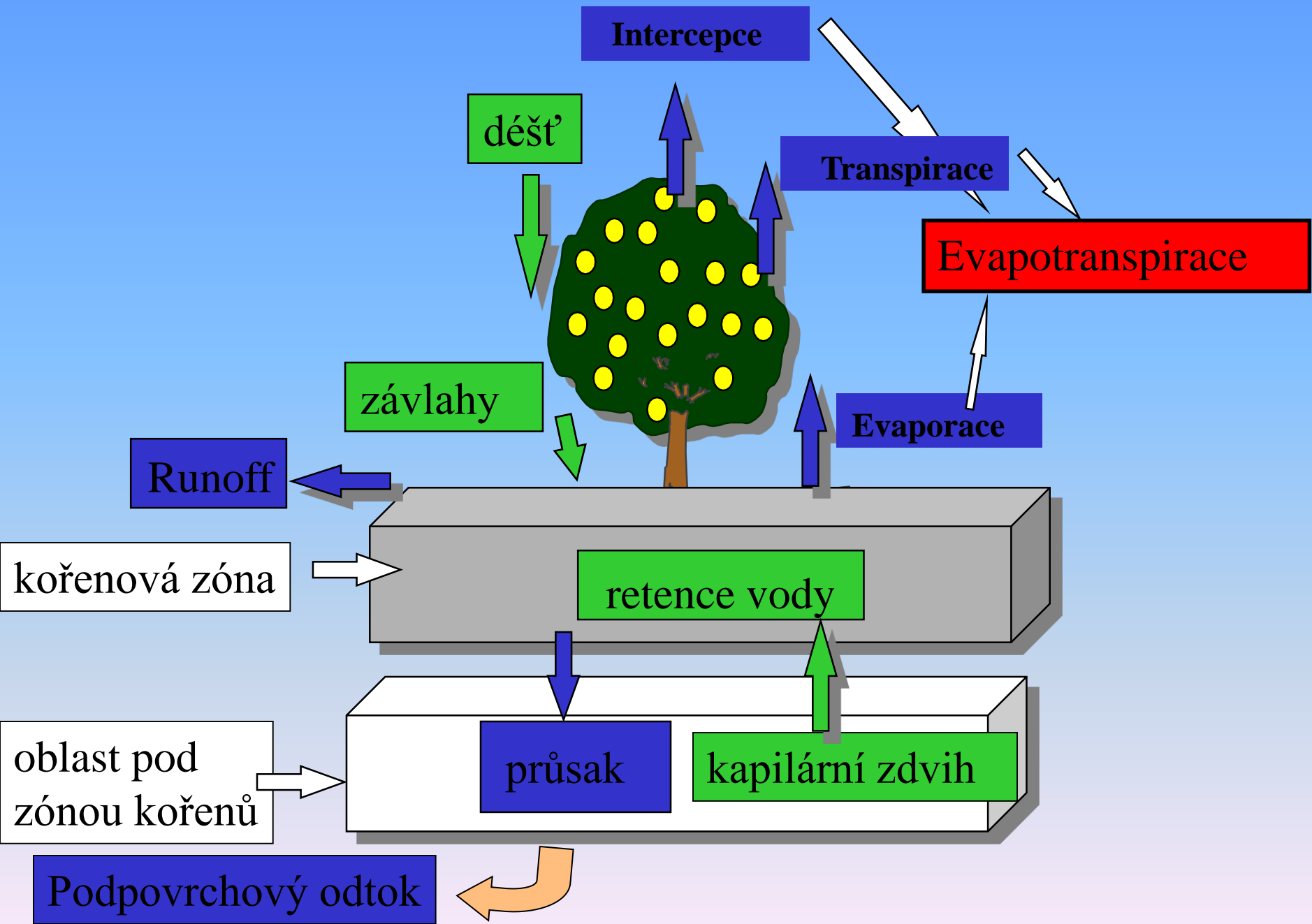
- vrby
- odběr vody
- postupující stres

Odběr vody rostlinou x biomasa

Penman x Lysimetr (počítáno x měřeno)

Na shledanou!